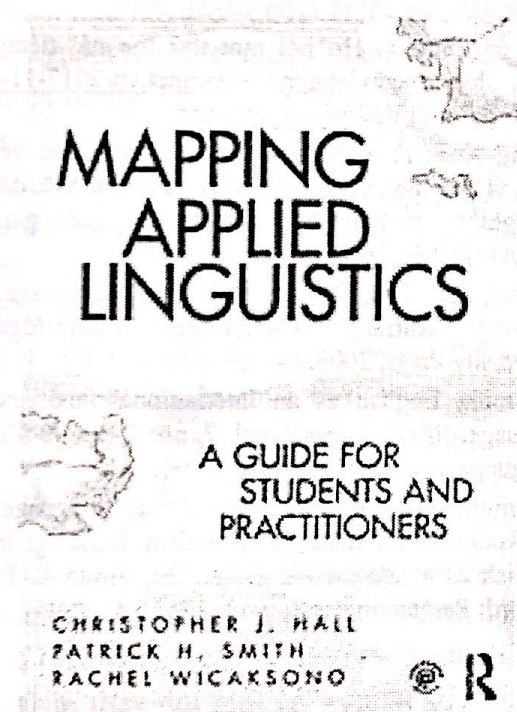

ĐIỂM SÁCH

Mapping Applied Linguistics: a Guide for Students and Practitioners

Tác giả: Christopher J. Hall, Patrick H. Smith, Rachel Wicaksono
NXB: Routledge, 2011, xxiii+ 411

Lê Văn Canh

Năm 2011, khi tham dự Hội thảo quốc tế về Giảng dạy tiếng Anh tổ chức tại Seoul (Hàn Quốc), tôi được nghe một báo cáo viên trình bày một tham luận rất thú vị với tiêu đề: Ngôn ngữ học ứng dụng là gì? Đối tượng nào làm việc trong lĩnh vực Ngôn ngữ học ứng dụng? Thông điệp chính mà tham luận này muốn gửi đến là tính chất phức tạp của khái niệm *Ngôn ngữ học ứng dụng*. Khái niệm này được dùng rất phổ biến nhưng phạm vi nghiên cứu của nó lại rất khó xác định vì quá rộng. Chính vì vậy,

khi đọc “Mapping applied linguistics: a guide for students and practitioners” (*Lập bản đồ ngôn ngữ học ứng dụng – Tài liệu hướng dẫn cho sinh viên và những người hành nghiệp*), tôi thấy cần giới thiệu cuốn sách này cho độc giả vì nó cung cấp một bức tranh đầy đủ về phạm vi rộng lớn và phức tạp của ngành ngôn ngữ học ứng dụng.

Mục đích của cuốn sách là trình bày những phương pháp tổ chức mới đối với ngành ngôn ngữ học ứng dụng bao gồm việc nhận thức lại phạm vi nghiên cứu, mối quan hệ giữa ngôn ngữ học và ngôn ngữ học ứng dụng cũng như quan hệ giữa ngôn ngữ học ứng dụng với các lĩnh vực khác. Trên cơ sở kết hợp các lý thuyết tri nhận và văn hóa xã hội, các tác giả đã lập lên một bản đồ về những nội dung, lý thuyết cũng như phương pháp nghiên cứu đa dạng không ngừng biến đổi trong lĩnh vực ngôn ngữ học ứng dụng. Ấn dụ ‘*lập bản đồ*’ (mapping) trong tiêu đề của cuốn sách thể hiện ý định của các tác giả muốn tạo ra những liên kết mới thông qua việc tổ chức lại phương pháp tư duy của bản thân để có thể cải tạo được những điều kiện vật chất và phi vật chất của đời sống hiện thực. Với ý nghĩa đó, từ ‘*lập bản đồ*’ không có nghĩa là giới hạn lãnh địa mà là tạo ra lãnh địa cho ngôn ngữ học ứng dụng.

Cuốn sách gồm 14 chương được trình bày trong ba phần A, B, và C. Cuối mỗi chương đều có các bài tập giải quyết vấn đề để người đọc suy ngẫm tìm câu trả lời, qua đó vận dụng những thông tin thu nhận được trong mỗi chương để giải quyết các vấn đề thực tế có liên quan đến ngôn ngữ và việc sử dụng ngôn ngữ trong đời sống và công việc hàng ngày.

Sau chương giới thiệu, phần A - *Ngôn ngữ trong sử dụng hàng ngày* - gồm các chương từ chương 2 đến chương 5 trình bày các vấn đề về sự biến đổi của ngôn ngữ (chương 2), các nhóm dân số chủ đạo được phân chia theo ngôn ngữ sử dụng (chương 3), phân tích diễn ngôn (chương 4), chính sách ngôn ngữ và việc thực hiện chính sách ngôn ngữ (chương 5).

Phần B - *Ngôn ngữ, học ngôn ngữ và giáo dục ngôn ngữ* - gồm các chương từ chương 6 đến chương 9. Chương 6 giới thiệu những nội hàm mới của khái niệm khả năng đọc-viết (literacy) và chương 7 giới thiệu các nội dung liên quan đến ngôn ngữ và giáo dục ngôn ngữ kể cả các vấn đề liên quan đến kiểm tra và đánh giá năng lực ngôn ngữ. Những ai quan tâm đến các vấn đề về giáo dục song ngữ và đa ngữ sẽ tìm thấy những thông tin hữu ích trong chương 8. Chương 9 giới thiệu các vấn đề liên quan đến phương pháp luận giảng dạy ngôn ngữ khác tiếng mẹ đẻ, tức ngôn ngữ thứ hai hay ngoại ngữ.

Phần C - *Ngôn ngữ và việc sử dụng ngôn ngữ với những mục đích chuyên sâu* - tập trung vào các nội dung như Dịch thuật (chương 10), Từ vựng học (chương 11), Ngôn ngữ học pháp lý (chương 12), Bệnh học ngôn ngữ (chương 13), Những triển vọng và đường hướng mới trong lĩnh vực ngôn ngữ học ứng dụng (chương 14).

Xuyên suốt toàn bộ cuốn sách là những nội dung cơ bản của ngôn ngữ học ứng dụng như:

- Ngôn ngữ học ứng dụng là một lĩnh vực chuyên môn mang tính phản biện xã hội, mang bản chất chính trị hay tư tưởng hệ;

- Ngôn ngữ là trung tâm của các vấn đề tự do và bất bình đẳng;
- Ngôn ngữ vừa là hiện tượng tri nhận (tâm lý) vừa là hiện tượng xã hội;
- Ngôn ngữ học ứng dụng cần được nghiên cứu bằng những phương pháp nghiên cứu khoa học nghiêm ngặt nhất;
- Công nghệ thông tin và dữ liệu ngôn ngữ (corpus) là những công cụ hữu ích trong nghiên cứu ngôn ngữ học ứng dụng;
- Các biến thể của tiếng Anh được sử dụng trên phạm vi toàn cầu vừa là nguồn lực vừa là những đe dọa cho các ngôn ngữ khác.

Các tác giả của cuốn sách đặt ra cho các nhà chuyên môn trong lĩnh vực ngôn ngữ học ứng dụng một trách nhiệm xã hội to lớn là sử dụng những kết quả nghiên cứu để mang lại lợi ích cho cộng đồng nơi họ thu thập số liệu đồng thời đóng góp cho kho tàng tri thức chung của nhân loại. Ví dụ, những hiểu biết về bệnh học ngôn ngữ (chương 13) có thể giúp cho những giáo viên ngoại ngữ tìm ra những giải pháp giúp những học sinh có vấn đề về ngôn ngữ học ngoại ngữ có hiệu quả hơn. Đồng thời, sau khi đọc cuốn sách này, chắc chắn những người làm việc trong lĩnh vực ngôn ngữ học ứng dụng sẽ có những thay đổi về nhận thức qua việc thấy mình cần phải thực sự nỗ lực học hỏi từ những đồng nghiệp làm việc trong các lĩnh vực khác có liên quan đến ngôn ngữ và phải chân thành cộng tác với họ thì mới có thể thành công trong nghề nghiệp được. Riêng bản thân tôi, gấp quyển sách lại, tôi chợt ngộ ra sự nguy hiểm của cách nhìn ngôn ngữ theo một lý thuyết duy nhất cứng nhắc, giáo điều dẫn đến những ngộ nhận trong nghiên cứu ngôn ngữ.

Đây là một cuốn sách bổ ích cho tất cả những ai muốn học hỏi nghiêm túc về ngôn ngữ học ứng dụng, nhất là những nghiên cứu sinh về lĩnh vực này để tránh giẫm lên con đường mòn lạc hậu là chỉ quan tâm đến việc miêu tả hời hợt bề ngoài của hình thái ngôn ngữ, từ đó có thể có được những luận văn thực sự có chất lượng.